Euroopa Parlament
2019-2024

Kultuuri- ja hariduskomisjon

2023/2018(INI)

13.7.2023

RAPORTI PROJEKT

praeguse Euroopa solidaarsuskorpuse (2021–2027) rakendamise kohta
(2023/2018(INI))

Kultuuri- ja hariduskomisjon

Raportöör: Michaela Šojdrová

Kaasatud komisjoni arvamuse koostaja vastavalt kodukorra artiklile 57:
Beata Kempa, arengukomisjon

SISUKORD

lk

SELETUSKIRI – FAKTIDE JA TÄHELEPANEKUTE KOKKUVÕTE.....3

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....12

LISA: RAPORTÖÖRILE TEAVET ANDNUD ÜKSUSTE VÕI ISIKUTE LOETELU.....17

SELETUSKIRI – FAKTIDE JA TÄHELEPANEKUTE KOKKUVÕTE

1. Sissejuhatus

Käesolevas aruandes uuritakse Euroopa solidaarsuskorpuse programmi rakendamist praeguse mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames, hõlmates aastaid 2021–2023. Programm järgneb Euroopa vabatahtliku teenistuse programmile, mis oli kuni 2018. aastani programmi „Erasmus+“ osa. Seejärel läbis programm kolmeaastase katseperioodi Euroopa solidaarsuskorpusena 2018–2020.

Praegune iseseisev programm on ELi vabatahtliku tegevuse juhtprogramm. See on ühtne kontaktpunkt noorte vabatahtliku tegevuse jaoks kogu ELis ja väljaspool seda ning kujutab endast rikastavat kogemust mitteformaalse ja mitteametliku õppe tingimustes.

Lisaks on see arenenud vabatahtlike pelgast õpirändest programmiks, mis keskendub solidaarsusele ja kogukonna mõjule. Lõppude lõpuks on vabatahtlik tegevus solidaarsuse väljendus ning see toob selget kasu ühiskonnale, kodanikuosalusele ja kodanikuaktiivsusele, kuid annab osalejatele ka võimaluse arendada asjakohaseid oskusi ja pädevusi.

Määruses (EL) 2021/888 on sätestatud järgmist: „Programm on kujundatud avama noortele uusi vabatahtliku tegevuse võimalusi solidaarsusega seotud valdkondades, samuti võimalusi töötada välja ja arendada nende enda algatusel põhinevaid solidaarsusprojekte. Kõnealused võimalused aitavad edendada noorte isiklikku, haridusalast, sotsiaalset ja erialast arengut ning arendada neis kodanikutunnet.“

Käesolevas aruandes käsitletakse programmi eesmärkide ja tegevuste käimasolevat elluviimist, tuues esile edusammud ja võimalikud lüngad noortele solidaarsusvõimaluste pakkumisel.

Rakendamisaruandega seotud töö raames korraldas raportöör 23. mail 2023 sidusrühmade kohtumise. Kokku andsid tagasisidet 11 sidusrühma, sealhulgas riiklikud bürood, rahvusvahelised organisatsioonid ja valitsusvälised organisatsioonid. Lisaks koosolekule on raportöör saanud mitu kirjalikku avaldust teistelt programmis osalevatelt organisatsioonidelt.

Raportöör on kasutanud ka parlamendi uuringuteenistuse uuringut (edaspidi „uuringuteenistuse uuring“) ning struktuuri- ja ühtekuuluvuspoliitika osakonna tellitud uuringut (edaspidi „uuring“), milles hinnatakse programmi varajast rakendamist.

2. Programmi rakendamise kontekst

Mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 ja Euroopa solidaarsuskorpuse programmi loomise määruse hilinenud vastuvõtmine 2021. aasta mais põhjustas rakendamises mõningaid viivitusi, kuna paljud organisatsioonid ei saanud 2021. aasta suvel projekti esitada. Lisaks lükkusid paljude organisatsioonide projektid COVID-19 pandeemia tõttu 2019. ja 2020. aastalt 2021. aastale.

COVID-19 kriis mõjutas tõepoolest programmi liikuvuse aspekti – mõned tegevused suunati veebikeskkonda, kuid paljud lähetused tuli tühistada.

Programmi lisaväärtus ja vastupanuvõime tulid ilmsiks 2022. aasta lävel seoses Venemaa sõjalise agressiooniga Ukraina vastu ja sellest tingitud sõja eest põgenevate pagulaste sissevooluga. Euroopa solidaarsuskorpus ja programm „Erasmus+“ pakkusid võimalusi tegevuse ümbersuunamiseks, et toetada Ukrainast ümberpaigutatud inimesi. Euroopa solidaarsuskorpus kehtestas poliitilise eriprioriteedi, et aidata kaasa Ukraina pagulaste toetamisele/abistamisele. See võimaldas käimasolevatel Euroopa solidaarsuskorpuse projektidel (vabatahtlikud projektid ja solidaarsusprojektid) kohandada vabatahtlikkuse alusel asjakohase eesmärgi saavutamiseks oma ulatust ja tegevust. Lisaks tegelesid paljud toetatud projektid mitmete äärmuslike ilmastikunähtuste ja looduskatastroofidega 2021. aasta jooksul ja pärast seda.

Takistustest hoolimata osutus Euroopa solidaarsuskorpuse programm ainulaadseks Euroopa solidaarsuse väravaks ja kogukonna ülesehitamise vahendiks, kuna paljud vabatahtlikud ühinesid pandeemia ajal vabatahtliku tegevusega või aitasid Ukraina pagulasi. See kinnitab ainult seda, et Euroopa solidaarsuskorpus on tõeliselt euroopalik programm, mis võimaldab tulla toime praeguste probleemide ja kriisidega.

3. Eesmärgid ja tegevus

Programmi üldeesmärk on suurendada noorte ja organisatsioonide osalemist kättesaadavas ja kõrge tasemega solidaartegevuses, peamiselt vabatahtlikus tegevuses, mis aitab tugevdada ühtekuuluvust, solidaarsust, demokraatiat, Euroopa identiteeti ja kodanikuaktiivsust liidus ja mujal ning mille abil lahendatakse ühiskonna- ja humanitaarprobleeme kohapeal, keskendudes eelkõige kestliku arengu, sotsiaalse kaasatuse ja võrdsete võimaluste edendamisele.

Programmi erieesmärk on pakkuda noortele, sealhulgas vähemate võimalustega noortele hõlpsasti kättesaadavaid võimalusi osaleda solidaartegevuses, mis toob kaasa positiivseid ühiskondlikke muutusi nii liidus kui ka mujal, suurendades ja valideerides nõuetekohaselt nende pädevusi, samuti suurendades nende pidevat kaasatust aktiivsete kodanikena.

Selleks on programmis ette nähtud kaks tegevussuunda:
a) tegevussuund „Noorte osalemine solidaartegevuses“; ning
b) tegevussuund „Noorte osalemine humanitaarabiga seotud solidaartegevuses“ (edaspidi „Euroopa vabatahtlik humanitaarabikorpus“).

Esimese tegevussuuna meetmed koosnevad vabatahtlikust tegevusest, sealhulgas vabatahtlike rühmadest suurema prioriteetsusega valdkondades, ja solidaarsusprojektidest. Mõlemal tegevussuunal on ühised võrgustikutegevused ning kvaliteedi- ja tugimeetmed.

Teise tegevussuuna puhul on pädevus Euroopa Parlamendi arengukomisjonil, kes avaldas sel teemal oma arvamuse.

Aruandes kirjeldatakse, kuidas eesmärke ja tegevusi ellu viiakse. Rakendamise hindamine põhineb programmi eesmärkide ja saavutatud tulemuste võrdlemisel, kasutades kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid näitajaid. Need näitajad hõlmavad Euroopa Komisjoni (eelkõige hariduse, noorte, spordi ja kultuuri peadirektoraadi ning eelarve peadirektoraadi) esitatud ametlikke andmeid, uuringute tulemusi ja hinnangut ning tagasisidet eri sidusrühmadelt.

4. Solidaarsustegevus

Eelarve peadirektoraadi programmi tulemuslikkust käsitleva avalduse kohaselt, mis hõlmab ajavahemikku kuni 31. jaanuarini 2023, nähakse programmiga ette pakkuda aastatel 2021–2027 võimalusi vähemalt 185 755 noorele. See on siiski muudetud arv, võrreldes hinnanguliselt 270 000 võimalusega programmi alguses 2020. aastal. Esimesel kahel aastal väljendas huvi ligikaudu 330 000 noort. Hoolimata esialgsetest raskustest ja järgnevatest kriisidest anti 2021.–2022. aastal programmi raames võimalus rohkem kui 42 903 noorele. Esitatud taotlusi oli ligikaudu 80 000. Noorte huvi programmi vastu on märkimisväärne ja kasvav.

Ligikaudu 85 % Euroopa solidaarsuskorpuse vabatahtliku tegevuse võimalustest on ette nähtud pikaajaliseks tegevuseks. Esialgse hinnangu kohaselt oli 65 % ette nähtud pikaajalise tegevuse jaoks ja 35 % lühiajalise tegevuse jaoks. Pikaajalised tegevused on ressursimahukamad. See koos inflatsiooni ja vähemate võimalustega noorte suure osalemisega selgitab lühiajalistes tegevustes osalejate suhteliselt väikest arvu võrreldes esialgse prognoosiga.

Järgmistes osades käsitletakse seda olukorda ja programmi muid aspekte, mis on seotud programmi üksikute tegevuste, nähtavuse ja eelarve täitmisega. Igas osas antakse kirjeldav ülevaade saavutustest ja probleemidest, millega tuleks tegeleda.

4.1. Vabatahtlik tegevus

See tegevus on taotlejate seas endiselt kõige populaarsem, kusjuures aastatel 2021–2022 sai võimaluse 27 507 osalejat.

Üks peamisi poliitilisi prioriteete on vähemate võimalustega noorte kaasamine. 2021. aastal võttis komisjon vastu rakendusakti, mille eesmärk on kaasavam ja mitmekesisem osalemine Euroopa solidaarsuskorpuse programmis ja programmis „Erasmus+“ ajavahemikul 2021–2027. Rakendusotsus (EL) 2021/1877 peaks võimaldama rohkematel inimestel teha vabatahtlikku tööd oma elukohariigis või mõnes muus riigis, jõudes üha suurema hulga vähemate võimalustega inimesteni.

2021.–2022. aasta konkursikutsete raames toetatud projektides oli vähemate võimalustega osalejaid kokku 14 060, seejuures osales individuaalses vabatahtlikus tegevuses 8622 ja vabatahtlikes rühmades 5438 inimest. Need arvud ületavad programmi kaasava mõõtme esialgset eesmärki ja tõendavad, et programm on tõeliselt kaasav. 2021. ja 2022. aastal olid 35 % osalejatest vähemate võimalustega noored.

Programmi veelgi kaasavamaks muutmiseks tuleks teha täiendavaid jõupingutusi, võttes arvesse soovitusi, mis on esitatud nõukogu soovituses 2022/C 157/01 noorte vabatahtlike liikuvuse kohta Euroopa Liidus.

Noored saavad osaleda nii paljudes vabatahtlike rühmades, kui nad soovivad. Individuaalne vabatahtlik tegevus piirdub siiski kuni 12 kuuga. Kaaluda tuleks paindlikumat ja kaasavamat lähenemisviisi, näiteks strateegiat, mille raames osalejad saavad kombineerida riike, teemasid või kogemusi, selle asemel et piirduda ainult ühe pikaajalise liikuvusega. Selline kaasav lähenemisviis avaks rohkem võimalusi neile, kes ei saa pühenduda pikemaks ajavahemikuks.

Lähetavad (toetavad) organisatsioonid on ettevalmistus- ja järeltegevuse seisukohalt lahutamatud ja väga olulised. Programmijuhendis määratletakse nende roll järgmiselt: osalejate toetamine, ettevalmistamine ja/või koolitamine enne lahkumist, vahendamine nende ja neid vastuvõtvate organisatsioonide vahel ja/või osalejate toetamine pärast tegevuse lõpetamist ning projektijuhtimine ja koordineerimine.

Nimetuses „toetav organisatsioon“ kirjeldatakse rolli ja kohustusi ebaselgelt. Üks soovitus on nimetada neid lähetavateks organisatsioonideks (nagu varasema Euroopa vabatahtliku teenistuse puhul) ja muuta nende osalemine vabatahtlikus tegevuses kohustuslikuks.

Euroopa vabatahtlik humanitaarabikorpus on tsentraliseeritud meede, mis järgib teistsugust loogikat kui detsentraliseeritud vabatahtlik tegevus. Need eri asjaolud põhjustavad toetusesaajate seas suurt segadust. Seega saaks nii detsentraliseeritud kui ka tsentraliseeritud vabatahtliku tegevuse tegevusi ja teabevahetust paremini kooskõlastada ja koordineerida.

Muu hulgas on vaja lahendust Schengeni alasse mittekuuluvatest riikidest pärit Euroopa solidaarsuskorpuse vabatahtlike viisaprobleemide lahendamiseks, kuna vastuvõtvad organisatsioonid ei saa vabatahtlikke viisade saamisel toetada. See peaks hõlmama rahalist ja õigusabi lähetamise jaoks, millesse on kaasatud kolmandate riikide kodanikud, programmi „Erasmus+“ ja partnerriikide noored ning noored pagulased. Üks võimalik lahendus on töötada Euroopa solidaarsuskorpuses osalejate jaoks välja spetsiaalne tasuta kiirmenetlusega viisakategooria.

4.2. Solidaarsusprojektid

Solidaarsusprojektide puhul registreeriti positiivne suundumus kõigis neljas prioriteetses valdkonnas: kaasatus ja mitmekesisus; digipööre; osalemine demokraatlikus elus; keskkonnakaitse, kestlik areng ja kliimameetmed. 2021. aastal anti toetust kokku 1948 projektile ja 2022. aastal 1877 projektile. Aastatel 2021–2022 oli toetust saanud vabatahtlike koguarv 12 548.

Paljud projektid algatati ka COVID-19 pandeemia ajal, keskendudes näiteks kõige haavatavamatele rühmadele või edendades digitaalsete vahendite kasutamist. Lisaks nähti suurenenud huvi Ukraina pagulasi toetavate projektide vastu. Peale selle oli märkimisväärne hulk projekte pühendatud ka keskkonnale ja kliimamuutustele (397), rohelistele kutseoskustele (267) ning demokraatiale ja kaasavale demokraatlikule osalemisele (200).

Hoolimata sellest suundumusest pakuvad solidaarsusprojektid vabatahtlike seas endiselt vähem huvi, kuna ka teadlikkus nendest projektidest on suhteliselt vähene (vt punkt 6.1).

Sidusrühmadelt saadud tagasisides rõhutati ka seda, et solidaarsusprojektide puhul on vähemalt viis inimest liiga suur arv. Probleemi saaks lahendada, vähendades järgmisel programmitöö perioodil künnist kolmele või neljale inimesele. Lisaks on mitu organisatsiooni seisukohal, et solidaarsusprojektide vanuse alampiiri (riigisisene) võiks alandada 16 eluaastale, sest programmi „Erasmus+“ noorte osalustegevuste puhul on piirmääraks isegi 13 eluaastat.

4.3. Võrgustikutegevus

Võrgustikutegevus (NET) on toetustegevus, mille eesmärk on parandada programmi

rakendamist kvalitatiivselt ja luua poliitika arenguga tihedamad sidemed. Peamine hindamisallikas on SALTO sihtotstarbeline analüüs, mis hõlmab aastaid 2020–2022.

Planeerimisnõukogult saadud teabe põhjal on selge, et kavandatud tegevused on ühtlaselt jaotatud, hõlmavad üldiselt Euroopa solidaarsuskorpuse programmi, kvaliteeditoetust ja kvaliteeti, oskuste ja pädevuste arendamist. Mõned põhiteemaga seotud tegevused on siiski endiselt alaesindatud: digipööre, kliimameetmed ja kestlikkus ning noorte osalemine.

COVID-19 pandeemia mõjutas peamiselt neid tegevusi, kuna enamik neist pidi toimuma veebis. Ühelt poolt oli üleminek edukas ja muutis seonduvad tegevused paindlikumaks. Teisest küljest mõjutas veebipõhine tegevus osalejate motiveeritust ja pühendumist. Igal juhul näitas keeruline olukord riiklike büroode ja võrgustikutegevuse ametnike paindlikkust ettenägematute probleemidega kohanemisel.

4.4. Kvaliteedi- ja tugimeetmed

Kvaliteedi- ja tugimeetmed on pälvinud märkimisväärset tähelepanu, kuna need tagavad osalejatele vabatahtliku tegevuse kõrge taseme ja tingimused. Nende meetmete hulka kuuluvad peamiselt kvaliteedimärgised (3987 organisatsioonil on olemas kvaliteedimärgis), kindlustus, keeleõppe võimalused, IT-tugisüsteem ja Euroopa solidaarsuskorpuse portaal.

Programmi rakendamiseks on väga olulised tulemuslikud ja tõhusad vahendid. Üldiselt tuleb programmi edu nimel parandada IT-vahendite toimimist ja lihtsustada menetlusi.

Neid järeldusi kinnitab läbiviidud uuring, milles 55 % riiklikest büroodest ei pea taotlusprotsessi IT-vahendeid kasutajasõbralikuks. Lisaks leidis 45 % riiklikest büroodest, et IT-vahendid muudavad toetusesaajate taotlusprotsessi keerulisemaks. Sarnased näitajad registreeriti ka suurte sidusrühmade seas.

IT-vahendites, nt veebipõhises keeletoe (OLS) süsteemis esineb jätkuvaid probleeme ja tõrkeid. Veebipõhise keeletoe süsteem on hädavajalik, kuna see valmistab vabatahtlikke välismaale reisimiseks ette. Sellega seoses on kursuste hulk ja tase mõnes keeles ebapiisav ning ELi akadeemiasse liikumisel esineb endiselt puudusi ja see tuleb üle vaadata. Ainult 6,5 % laiematest sidusrühmadest, keda uuringus küsitleti, leidis, et veebipõhine keeletugi parandab keeleoskust, samas kui üle 50 % pidas seda ebatõhusaks.

Mõned süsteemid, nagu PASS, ei ole intuitiivsed ega paku põhifunktsioone, nagu potentsiaalsete taotlejate filtreerimine ja otsimine; tuleks luua parem sorteerimis- ja filtreerimisvahend, et organisatsioonid saaksid kandidaate valida. Toetusesaaja moodulis esineb ka tehnilisi probleeme, näiteks piiratud juurdepääs osalejate aruannetele.

Uus kvaliteedimärgis vajab veel lihtsustamist, eriti kogu kvaliteedimärgise saamise protsess. Eelkõige tuleks taotlusvormi lühendada ja lihtsustada ning see peaks olema kättesaadav kõigis ELi keeltes. Lisaks sooviksid organisatsioonid sagedasemaid tähtaegu ja lühemat taasakrediteerimise aega. Võrreldes eelmise programmitöö perioodiga on vaja rohkem andmeid selle kohta, kas mõned organisatsioonid ei ole märgist uuesti taotlenud ja/või saanud.

Lisaks on väga oluline tunnustada vabatahtliku tegevuse õpiväljundeid (noortepass). Samuti oleks soovitatav registreerida kogemused Europassis ja julgustada kõrgharidusasutusi andma vabatahtliku tegevuse kogemuste, näiteks Euroopa solidaarsuskorpuse raames saadud

kogemuste eest Euroopa ainepunktisüsteemi ainepunkte. Õpiväljundite, kvalifikatsioonide, tööalaste ja eluks vajalike oskuste tunnustamisega saab Euroopa solidaarsuskorpus aidata tõhusalt kaasa Euroopa haridusruumi üldeesmärkide saavutamisele.

5. Humanitaarabiga seotud vabatahtlik tegevus

Endine ELi humanitaarabi vabatahtlike programm on integreeritud Euroopa solidaarsuskorpuse programmi aastateks 2021.–2027 ja selle ülesehitust on oluliselt muudetud, et see sobiks eraldi tegevussuunana: Euroopa vabatahtlik humanitaarabikorpus. Arengukomisjon vastutab humanitaarabi tegevussuuna rakendamise hindamise eest. Programm on avatud 18–35-aastastele noortele kestusega 2–12 kuud üksikisikule või 15–60 päeva meeskondades. 2023. aasta eelarveks on nähtud ette 6,8 miljonit eurot. Humanitaarabi tegevussuunas registreeriti 2023. aasta juuliks üle 59 000 osalemisavalduse; nende hulgas on kõige rohkem huvitatud 18–23-aastased noored.

Humanitaarabi tegevussuund on endiselt rakendamise algusjärgus. 2022. aasta detsembris allkirjastati toetuslepingud 11 esimese valitud konsortsiumiga; alates 2023. aasta märtsist muutusid kättesaadavaks esimesed täielikult koolitatud vabatahtlikud ja esimesed lähetused kohapeale toimusid 2023. aasta juunis. Seetõttu saab tegevussuunda hinnata vaid osaliselt.

Vabatahtliku koolituse protsess on tsentraliseeritud ja seda haldab rakendusamet (Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusamet). See koosneb kolmest etapist: enesehindamine, veebikoolitus ELi akadeemia kaudu ja viiepäevane isiklik koolitus. Koolituskursuste käigus kohtade jaotamine ei piirdu konkreetse ajakavaga, kuid saadud taotluste ootamatu hulk võimaldab nüüd isiklikku koolitust ainult nn kiiretele taotlejatele. Eelarve ebapiisavus võrreldes huviga piirab isiklike koolituste kohtade arvu, tingides kuni kuue kuu pikkuse ooteaja veebipõhise ja isikliku koolituse vahel, mis lükkab lähetused edasi.

Lisaks on ligikaudu kaks kolmandikku 2023. aastaks humanitaarsuuna jaoks valitud projektidest arengukesksed. Olukord on olnud sama juba Euroopa elanikkonnakaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraadi hallatavas varasemas programmis. Tulevastes valikumenetlustes oleks vaja tasakaalustatumat humanitaarabikeskset lähenemisviisi.

6. Täiendavad kaalutlused ja soovitus

6.1. Nähtavus

Nagu kõik uued ELi iseseisvad programmid, peab ka Euroopa solidaarsuskorpus tulema toime nähtavusprobleemidega. Võimalike osalejate seas on palju väärarusaamu ja vajadus selguse järele. Programmi aetakse segi programmiga „Erasmus+“ ja muude programmidega. Lisaks on programmi ja muude vabatahtlike kavade vahelised erinevused sageli ebaselged.

Hoolimata esialgsetest puudustest programmi rakendamisel, on see noorte seas väga nõutud, eriti vabatahtliku tegevuse jaoks, ning need projektid on eelarve täielikult ära kasutanud.

Pärast programmi kaheaastast toimimist võiks parandada programmi suutlikkust toetada noori nende tegevuses. Suurem nõudlus on seotud pikaajalise vabatahtliku tegevusega, mis on kulukam, samas kui lühiajalised (solidaarsusprojektid) tegevused pakuvad vähem huvi.

Programmi ja selle lisaeeliste edendamist ja tutvustamist on vaja parandada näiteks Euroopa

solidaarsuskorpuse, iseseisva programmi ja selle tegevuste, näiteks vabatahtliku tegevuse ja solidaarsusprojektidega seotud sihtotstarbeliste riiklike kampaaniate kaudu, et saavutada laialdane tunnustus nagu programmi „Erasmus+“ puhul.

Lühiajaliste tegevuste nähtavust tuleks suurendada ja toetada koostöös Euroopa Komisjoni, riiklike büroode ja vabatahtliku tegevuse organisatsioonidega.

Üks viis suurema nähtavuse saavutamiseks oleks muuta 2025. aasta Euroopa vabatahtlike aastaks, nagu soovitati Euroopa tuleviku konverentsil ja mitmesugustes organisatsioonides. See algatus tugevdaks keskendumist vabatahtlikule tegevusele ja kodanikuaktiivsusele ning suurendaks teadlikkust programmist.

6.2. Eelarve

Euroopa solidaarsuskorpus on ikka veel uus programm. Üle ühe miljardi suuruse sihtotstarbelise eelarvega mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 raames on see programmi „Erasmus+“ eelarvega võrreldes suhteliselt väike. Sellest hoolimata ületas programmis osalemine algseid ootusi ja vaja on nõuetekohast rahastust.

1,033 miljardi euro suurune eelarve aastateks 2021–2027 on suhteliselt lineaarse ja ühtlase profiiliga. Arvestades, et riigisiseste vabatahtlike tegevuste puhul on ülempiir 20 %, jaotatakse eelarve esialgselt järgmiselt: 94 % vabatahtlikule tegevusele ja solidaarsusprojektidele ning 6 % humanitaarabikorpuse raames toimuvale vabatahtlikule tegevusele. Need eelarveread on täidetud.

Eelarve täitmise kahel esimesel aastal tekkisid mitmed probleemid: programmi õigusliku aluse hilinenud vastuvõtmine, COVID-19 pandeemia, Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu ja selle järgnenud kõrged inflatsioonimäärad ELis.

Kõigi riiklike büroode, vabatahtliku tegevuse organisatsioonide ja muude sidusrühmade ühine taotlus oli suurendada aastaeelarvet, taskuraha ja muid eelarvekulusid, et tagada programmi haldamiseks piisavad rahalised vahendid.

Uuringu kohaselt on ainult 30 % riiklikest büroodest rahul oma riigis kättesaadava eelarvega, samas kui ülejäänud ei olnud rahul ega rahulolematud (20 %), olid mõnevõrra rahulolematud (25 %) või väga rahulolematud (25 %). Laiemate sidusrühmade tagasiside oli üsna negatiivne.

Seepärast on kõige pakilisem küsimus programmile eraldatud eelarve suurendamine. On selge, et praeguse programmi eelarve ja selle ühtsete määrade raames ei ole võimalik rahuldada suurt nõudlust kulukamate pikaajaliste tegevuste järele, inflatsioonist tingitud hinnatõusu ja programmi muid eelarveaspekte.

Sellega seoses võeti 2023. aasta toetuste puhul kasutusele ühikuhindade läbivaatamine, mis on väga tervitatav. Siiski on järgmiste aastate ühtse määra suundumus endiselt probleemne. Organisatsioonilise toetuse ja taskuraha jaoks on vaja enamat kui kehtestatud ühtsed määrad, eriti arvestades kasvavat inflatsiooni.

Praeguse programmitöö perioodi kahe esimese aasta andmetest nähtub väga suur nõudlus ja 100 % kasutusmäär, mis on seotud suure ülemärkimisega. Isegi 2022. aastal, kui Euroopa noorteaasta tegevustele lisandus kolm miljonit eurot, täideti eelarve kulukohustustes mahus

100 %. Esimesi tulemusi maksete kohta võib oodata 2023. aasta lõpus.

Nende inimeste arv, keda saab olemasoleva eelarvega toetada, on oodatust väiksem. See tuleneb peamiselt lühiajaliste ja pikaajaliste tegevuste ebaühtlasest jaotusest (vt punktid 4, 6.1.), arvestades, et lühiajalised tegevused (kaks nädalat kuni kaks kuud) maksavad keskmiselt ligikaudu kaheksa kuni kümme korda vähem kui pikemad liikuvusmeetmed.

Kiiduväärne oleks märgise omanike korrapärase rahastamise tagamine pikaajalise planeerimise eesmärgil, kuna organisatsioonidel peab olema rahaline tagatis, näiteks kohustuste või kvootide kindlaksmääramisega mitmeks aastaks.

Vaja on rohkem andmeid organisatsioonide koordineerimiskulude praeguse rahastamise ülemmäära kohta. Sidusrühmad on taotlenud praeguse maksimaalse rahastamise piirmäära suurendamist, et muuta programm suuremate organisatsioonide ja võrgustike jaoks atraktiivsemaks.

Lisaks soovitasid nad kehtestada miinimumsumma, mida vastuvõtvad organisatsioonid maksavad oma partneritele/lähetavatele organisatsioonidele, näiteks ettevalmistuste, koolituste või muude tegevuste korraldamiseks.

Ilmselgelt on vaja tsentraliseeritumaid konkursikutseid, et kasutada programmi raames ära Euroopa organisatsioonide ja võrgustike potentsiaali. Need organisatsioonid on nõudnud Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusameti hallatavaid spetsiaalseid tsentraliseeritud toetusi neile ja nende võrgustikele, et taotleda individuaalset vabatahtlikku tegevust ja solidaarsusprojekte. Sellistelt üleeuroopalistelt organisatsioonidelt ja võrgustikelt ei tohiks nõuda tsentraliseeritud toetuse taotlustes oma kohaliku mõju tõendamist.

Riiklike büroode vahel esineb erinevusi selles, kuidas nad taotlusi menetlevad, mis aitab veelgi kaasa eelarveprobleemide tekkele. Suurem paindlikkus tuleks tagada ka sellega, et riiklikud bürood saavad kasutamata vahendeid finantsmääruses sätestatud piirides üle kanda.

Üldiselt on selge, et programm vajab piisavat rahastamist, et võtta arvesse suurt hulka osalejaid ning tõhustada oma tegevust ja toetust.

7. Järeldus

Pärast vaid kolmeaastast rakendamist on oluline keskenduda järelevalvele, probleemide esiletõstmisele ja esimeste tulemuste hindamisele. Euroopa solidaarsuskorpus on ainulaadne Euroopa vabatahtliku tegevuse ja solidaarsuse projekti programm. See on ka suhteliselt uus ja nii esineb selle mitmes valdkonnas arvukaid puudusi.

Siiski on liiga vara hinnata kogu programmitöö perioodi 2021–2027 rakendamist ja tulemuslikkust. Mitmeaastase finantsraamistiku eelseisev vahekokkuvõte viiakse lõpule 2024. aasta lõpuks ning selles kajastatakse programmi eelnimetatud probleemseid valdkondi ja käsitletakse neid asjakohaselt, konsulteerides kõigi huvitatud isikutega.

Järgmise programmiperioodi jooksul tuleks kaaluda ka mitmeid uusi aspekte, nagu vabatahtliku tegevuse kombineerimine, veebipõhine/põimitud vabatahtlik tegevus, kaasavam ja paindlikum ning vähem bürokraatlik lähenemisviis.

Euroopa solidaarsuskorpusest võib saada kõige edukam ELi solidaarsuse ja vabatahtliku tegevuse vahend. Seepärast vajab see eelkõige piisavat eelarvet, et vastata ootustele ja nõudlusele.

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

praeguse Euroopa solidaarsuskorpuse (2021–2027) rakendamise kohta (2023/2018(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artikli 165 lõiget 4, artikli 166 lõiget 4 ja artikli 214 lõiget 5,

– võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat,

– võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni, mille EL ratifitseeris 2010. aastal,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrust (EL) 2021/888, millega luuakse Euroopa solidaarsuskorpuse programm ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) 2018/1475 ja (EL) nr 375/2014[1],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrust (EL) 2021/817, millega luuakse liidu haridus- ja koolitus-, noorte- ning spordiprogramm „Erasmus+“ ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1288/2013[2],

– võttes arvesse 29. aprillil 2021 avaldatud rakendussuuniseid: programmi „Erasmus+“ ja Euroopa solidaarsuskorpuse kaasamis- ja mitmekesisusstrateegia,

– võttes arvesse nõukogu 5. aprilli 2022. aasta soovitust noorte vabatahtlike liikuvuse kohta Euroopa Liidus[3],

– võttes arvesse nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 5. juuni 2019. aasta resolutsiooni, millega kehtestatakse suunised ELi noortedialoogi juhtimiseks – Euroopa Liidu noortestrateegia 2019–2027[4],

– võttes arvesse komisjoni 11. detsembri 2019. aasta teatist „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019)0640),

– võttes arvesse komisjoni 5. märtsi 2020. aasta teatist „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020)0152),

– võttes arvesse komisjoni 1. juuli 2020. aasta teatist jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetava Euroopa oskuste tegevuskava kohta (COM(2020)0274),

– võttes arvesse komisjoni 18. septembri 2020. aasta teatist „Võrdõiguslik liit: ELi rassismivastane tegevuskava 2020–2025“ (COM(2020)0565),

[1] ELT L 202, 8.6.2021, lk 32.
[2] ELT L 189, 28.5.2021, lk 1.
[3] ELT C 157, 11.4.2022, lk 1.
[4] ELT C 189, 5.6.2019, lk 1.

– võttes arvesse komisjoni 30. septembri 2020. aasta teatist „Digiõppe tegevuskava 2021–2027 – Hariduse ja koolituse ümberkujundamine digiajastu jaoks“ (COM(2020)0624),

– võttes arvesse komisjoni 30. septembri 2020. aasta teatist Euroopa haridusruumi saavutamise kohta aastaks 2025 (COM(2020)0625),

– võttes arvesse komisjoni 24. novembri 2020. aasta teatist „Integratsiooni ja kaasamise tegevuskava aastateks 2021–2027“ (COM(2020)0758),

– võttes arvesse komisjoni 3. detsembri 2020. aasta teatist Euroopa demokraatia tegevuskava kohta (COM(2020)0790),

– võttes arvesse komisjoni 4. märtsi 2021. aasta teatist „Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava“ (COM(2021)0102),

– võttes arvesse komisjoni 24. märtsi 2021. aasta teatist „ELi lapse õiguste strateegia“ (COM(2021)0142),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. detsembri 2021. aasta otsust (EL) 2021/2316 Euroopa noorteaasta (2022) kohta[5],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta otsust (EL) 2023/936 Euroopa oskusteaasta kohta[6],

– võttes arvesse oma 15. septembri 2020. aasta resolutsiooni tõhusate meetmete kohta programmide „Erasmus+“ ja „Loov Euroopa“ ning Euroopa solidaarsuskorpuse keskkonnasäästlikumaks muutmiseks[7],

– võttes arvesse oma 10. veebruari 2021. aasta resolutsiooni COVID-19 mõju kohta noortele ja spordile[8],

– võttes arvesse oma 6. aprilli 2022. aasta resolutsiooni kodanikuhariduse meetmete rakendamise kohta[9],

– võttes arvesse oma 19. mai 2022. aasta resolutsiooni Euroopa haridusruumi loomise kohta 2025. aastaks – mikrokvalifikatsioonitunnistused, isiklikud õppekontod ja õppimine kestliku keskkonna nimel[10],

– võttes arvesse oma 23. juuni 2022. aasta resolutsiooni kaasavate meetmete rakendamise kohta programmis „Erasmus+“ 2014–2020[11],

– võttes arvesse oma 13. septembri 2022. aasta resolutsiooni haridus-, kultuuri-, noorte- ja sporditegevuse COVID-19 tõttu keelamise mõju kohta lastele ja noortele ELis[12],

---

[5] ELT L 462, 28.12.2021, lk 1.
[6] ELT L 125, 11.5.2023, lk 1.
[7] ELT C 385, 22.9.2021, lk 2.
[8] ELT C 465, 17.11.2021, lk 82.
[9] ELT C 434, 15.11.2022, lk 31.
[10] ELT C 479, 16.12.2022, lk 65.
[11] ELT C 32, 27.1.2023, lk 58.
[12] ELT C 125, 5.4.2023, lk 44.

– võttes arvesse oma 24. novembri 2022. aasta resolutsiooni Euroopa noorteaasta 2022 pärandi kohta[13],

– võttes arvesse kodukorra artiklit 54 ning esimeeste konverentsi 12. detsembri 2002. aasta otsuse (mis käsitleb algatusraportite koostamise loa andmise korda) artikli 1 lõike 1 punkti e ja 3. lisa,

– võttes arvesse arengukomisjoni arvamust,

– võttes arvesse kultuuri- ja hariduskomisjoni raportit (A9-0000/2023),

A. arvestades, et Euroopa solidaarsuskorpus on iseseisev programm, mille eesmärk on avada noortele uusi võimalusi vabatahtlikuks tegevuseks solidaarsusega seotud valdkondades ning töötada välja ja arendada solidaarsusprojekte;

B. arvestades, et solidaartegevused peaksid tooma potentsiaalset Euroopa lisaväärtust, tooma kasu kogukonnale ning soodustama osalejate isiklikku, haridusalast, sotsiaalset, kodaniku ja kutsealast arengut; arvestades, et vabatahtlik tegevus nii liidus kui ka väljaspool seda on mitteformaalse ja mitteametliku õppe raames rikastav kogemus;

C. arvestades, et COVID-19 pandeemia mõju ei mõjutanud huvi programmi vastu, vaid pigem tõi esile selle potentsiaali ja tõestas, kui oluline on noorte osalemine solidaartegevuses kohapeal, sealhulgas põimitud vabatahtlikus tegevuses;

D. arvestades, et Euroopa solidaarsuskorpus pakkus võimalusi tegevuse ümbersuunamiseks, et toetada Ukrainast põgenevaid inimesi, ning võttis kasutusele spetsiaalse poliitilise meetme, et aidata kaasa Ukraina pagulaste toetamisele ja abistamisele;

E. arvestades, et kõrgel tasemel vabatahtliku tegevuse pakkumiseks on hädavajalikud kvaliteedi- ja tugimeetmed; arvestades, et nende meetmetega on seotud palju raskusi; arvestades, et tulemuslikud ja tõhusad vahendid on programmi rakendamiseks otsustava tähtsusega;

F. arvestades, et programmi nähtavus on endiselt suhteliselt väike; arvestades, et Euroopa noorteaasta 2022 osutus ainulaadseks võimaluseks suurendada programmi nähtavust;

G. arvestades, et programmi eesmärk on pakkuda 2027. aastaks võimalusi vähemalt 185 755 noorele, olles seni rahastanud peaaegu 43 000 noort (esitatud taotlusi oli ligikaudu 80 000); arvestades, et 85 % Euroopa solidaarsuskorpuses osalejatest taotleb pikaajalist vabatahtlikku tegevust (esialgne hinnang oli 65 % pikaajalise tegevuse ja 35 % lühiajalise tegevuse puhul);

H. arvestades, et üks peamisi poliitilisi prioriteete on vähemate võimalustega noorte kaasamine; arvestades, et 2021.–2022. aastal kuulus sellesse kategooriasse kokku 14 060 osalejat, kellest 8622 said koha individuaalse vabatahtlikuna ja 5438 said koha vabatahtlike rühmades;

I. arvestades, et suur nõudlus programmi järele ületab sellele eraldatud rahalisi vahendeid,

[13] ELT C 167, 11.5.2023, lk 83.

mis mõjutab märkimisväärselt noorte osalemist ja toetust saavate projektide arvu;

J. arvestades, et 1,033 miljardi euro suurune eelarve aastateks 2021–2027 on kindlasummaline ega suuda toime tulla suure nõudluse, kasvavate elamiskulude, inflatsioonimäärade ja muude probleemidega;

1. tuletab komisjonile, liikmesriikidele, riiklikele büroodele ja vabatahtliku tegevuse organisatsioonidele meelde, et nad rakendaksid ja arendaksid Euroopa solidaarsuskorpuse programmi kooskõlas selle jaoks kindlaks määratud meetmete ja tegevustega, aidates samal ajal lihtsustada menetlusi ja suurendada nähtavust;

2. kutsub komisjoni ja riiklikke büroosid üles tugevdama korrapärast parimate tavade vahetamist, parandama ühist arusaamist programmi menetlustest, süvendama koostööd ja parandama programmi edendamist; rõhutab, et kõik asjaomased sidusrühmad tuleks kaasata korrapärasesse konsultatsiooni nende pädevusse kuuluvates küsimustes;

3. kutsub komisjoni, liikmesriike, riiklikke büroosid ja kaasatud organisatsioone üles aitama suurendada teadlikkust programmist ja selle tegevussuundadest, arendama edasi selle kaubamärki ja jõudma rohkemate noorteni, eelkõige vähemate võimalustega noorteni;

4. on veendunud, et programmi tulevane 10. aastapäev 2026. aastal ja võimalus määrata 2025. aasta Euroopa vabatahtlike aastaks peaksid veelgi parandama vabatahtliku tegevuse ja noorte aktiivse kaasamise võimaluste nähtavust;

5. märgib, et solidaarsusprojektid äratavad vähem huvi ja on vähem nähtavad, mille tagajärjeks on ebaühtlane eelarve jaotumine; kutsub komisjoni, riiklikke büroosid ja vabatahtliku tegevuse organisatsioone üles edendama lühiajalist tegevust;

6. märgib, et noorte vajadused ja sotsiaalsed suundumused muutuvad; kutsub komisjoni üles uurima ja arendama järgmise programmitöö perioodi jaoks uusi vabatahtliku tegevuse vorme, nagu osalise ajaga vabatahtlik tegevus, virtuaalne vabatahtlik tegevus või põimitud vabatahtlik tegevus, ning tagama osalejatele ja organisatsioonidele piisava eelarve;

7. on veendunud, et riigisisene tegevus on eriti oluline vähemate võimalustega noorte jaoks; kutsub komisjoni üles vähendama järgmisel programmitöö perioodil vanusepiirangut ja kohustuslikku miinimumarvu, milleks on viis osalejat solidaarsusprojekti kohta riigisisese tegevuse puhul, järgides programmi „Erasmus+“ noorte osalustegevuste eeskuju;

8. tunnistab, et toetavad organisatsioonid on vabatahtlike ettevalmistamisel otsustava tähtsusega, kuid märgib, et nende roll jääb ebaselgeks; kutsub komisjoni üles tunnustama ja tugevdama osalevate organisatsioonide konkreetset toetavat rolli, pakkudes neile rahalisi stiimuleid ja muutes nende vabatahtliku tegevuse meetmetes osalemise kohustuslikuks;

9. väljendab heameelt programmi kaasavuse ning selle kaasamis- ja mitmekesisusstrateegia rakendussuuniste üle; kutsub komisjoni üles kaaluma individuaalse vabatahtliku tegevuse paindlikumat ja kaasavamat käsitlust, mis võimaldaks osalejatel kombineerida riike, tegevusvaldkondi ja kogemusi, et muuta

programm kaasavamaks;

10. nõuab tungivalt, et komisjon tagaks, et digitaalsed vahendid ja süsteemid, mida praegu programmi haldamiseks ja rakendamiseks kasutatakse, toimivad nõuetekohaselt ja täielikult, ning kutsub komisjoni üles tegelema viivitamata Euroopa solidaarsuskorpuse IT-vahenditega seotud püsivate tõsiste probleemidega, mis takistavad oluliselt nii väiksemate organisatsioonide ja vähemate võimalustega noorte osalemist kui ka igat liiki toetusesaajate osalemist; kutsub komisjoni üles lihtsustama IT-vahendite protsessi ja tegema selle kättesaadavaks kõigile rühmadele ning testima IT-vahendeid piisavalt ulatuslikult enne nende edasist kasutuselevõttu; märgib, et programmi „Erasmus+“ ja muude ELi rahastatavate programmide puhul on esinenud IT-vahenditega sarnaseid probleeme;

11. nõuab tungivalt, et komisjon parandaks osalejate veebipõhise keeletoe kvaliteeti ja kvantiteeti, integreeriks paremad sorteerimis- ja filtreerimisvahendid lähetamise haldus- ja tugisüsteemi, lihtsustaks ja lühendaks uue kvaliteedimärgise taotlemise protsessi, kehtestaks sagedasemad taasakrediteerimise tähtajad ning vähendaks taasakrediteerimisega seotud aega ja halduskoormust;

12. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles hõlbustama vabatahtliku tegevuse õpiväljundite vastastikuse tunnustamise laiendamist, registreerides need Europassis ja julgustades kõrgharidusasutusi andma neile tegevustele Euroopa ainepunktisüsteemi (ECTS) raames ainepunkte;

13. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kehtestama Schengeni alasse mittekuuluvatest riikidest pärit Euroopa solidaarsuskorpuses osalejatele spetsiaalse viisakategooria, kuna vastuvõtvad organisatsioonid ei saa neid viisade saamisel abistada;

14. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles eraldama Euroopa solidaarsuskorpusele piisava eelarve, mis võimaldab võtta arvesse kasvavat huvi programmi vastu ja lahendada ootamatuid probleeme, nagu kasvav inflatsioon ja kõrgemad elamiskulud;

15. kutsub komisjoni üles tegelema muude eelarveprobleemidega, nagu lahknevused riiklike büroode vahel taotluste käsitlemisel, luues Euroopa Hariduse ja Kultuuri Rakendusameti hallatavad konkreetsed tsentraliseeritud toetused individuaalsele vabatahtlikule tegevusele ja solidaarsusprojektidele Euroopa organisatsioonide ja võrgustike jaoks, soovitades minimaalset summat, mida vastuvõtvad organisatsioonid maksavad oma partner-/tugiorganisatsioonidele, kõrvaldades või suurendades koordineerimiskulude rahastamise ülempiiri ning tagades kvaliteedimärgise omanikele regulaarse rahastamise pikaajalise finantsplaneerimise eesmärgil; on veendunud, et need meetmed aitavad organisatsioonidel ja riiklikel büroodel pakkuda rohkem võimalusi ja teostada programmi potentsiaali;

16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, riiklikele büroodele ning noorte- ja vabatahtlike organisatsioonidele.

LISA: RAPORTÖÖRILE TEAVET ANDNUD ÜKSUSTE VÕI ISIKUTE LOETELU

Loetelu koostamine on vabatahtlik ning selle eest vastutab ainuisikuliselt raportöör. Raportöör sai raporti projekti koostamisel teavet järgmistelt üksustelt või isikutelt:

Üksus ja/või isik
Euroopa vabatahtliku tegevuse keskus
Euroopa vabatahtlike teenistuste organisatsioonide võrgustik
Euroopa Noortefoorum
Erasmuse üliõpilaste võrgustik
SALTO-YOUTH
Tšehhi rahvusvahelise hariduse ja teadustegevuse riiklik büroo
JUGEND für Europa, Saksamaa riiklik büroo
Gdanski vabatahtlike keskus
Compagnons Batisseurs
The Ecumenical Diaconal Year Network
COMECE